

На данашњи дан 1878. године почела је аустроугарска окупација Босне и Херцеговине, на основу одлуке конгреса великих сила у Берлину 13. јула 1878. Аустријске трупе тада су окупирале и Новопазарски санџак (Рашка област) који су касније напустиле. Аустроугарска је и формално анектирала БиХ 1908. супротно одредбама Берлинског конгреса.

Данас је понедељак, 29. јул 2024.

1805 - Рођен је француски историчар и политичар Алексис Клерел де Токвил, противник револуционарних друштвених промена, који је веома утицао на грађанске историчаре 19. и 20. века. Дела: "Демократија у Америци", "Стари режим и револуција".

1856 - Умро је немачки композитор и музички писац Роберт Александер Шуман, један од најзначајнијих представника романтизма. Истакао се као лиричар и аутор клавирских минијатура. Основао је часопис "Neue Zeitschrift fur Musik". Дела: симфоније, "Концерт у а-moll за клавир и оркестар", концерти за клавир, концерти за виолончело, циклуси соло песама "Песникова љубав", "Љубав и живот жене", клавирске композиције "Карневал", "Симфонијске етиде", "Дечје сцене".

1876 - Умро је мађарски политичар Ференц Деак, главни архитекта споразума Беча и Будимпеште из 1867. којим је аустријско царство прекомпоновано у двојну Аустро-Угарску монархију. Предводио је мађарску опозицију, углавном ситније мађарско племство, против аустријског канцелара Клеменса Метерниха пре револуције 1848, а 1865. објавио је пројекат о дуалистичком уређењу Хабзбуршке монархије, прихваћен две године касније.

1883 - Рођен је италијански диктатор Бенито Мусолини, који је владао Италијом од 1922. до 1943. Убрзо после избијања Првог светског рата искључен је из Социјалистичке партије, пошто се залагао за улазак Италије у рат како би касније учествовала у подели Аустроугарске. Године 1919. основао је фашистичку партију. У октобру 1922. у Напуљу је у време конгреса фашиста организовао поход 60.000 присталица на Рим и тако је дошао на власт. Под његовим вођством, Италија је 1935. напала и окупирала Етиопију, припојила Албанију 1939, напала Грчку 1940, а Краљевину Југославију 1941. После искрцавања савезничких трупа на Сицилију, крајем јула 1943. оборен је са власти и интерниран у хотел на планини Гран Сасо, одакле су га 12. септембра 1943. ослободили Немци (командоси Ота Скорценија) и пребацили у северну Италију, где је постао лидер такозване Италијанске социјалне републике. Током покушаја да побегне, заједно са немачким трупама, ухватили су га италијански партизани и убили 28. априла 1945.

1885 - Рођена је америчка филмска глумица Теодосија Гудмен, позната као Теда Бара, први "вамп" у историји кинематографије. Филмови: "Клеопатра", "Кармен", "Саломе", "Жена тигар", "Дама с камелијама", "Песма сирене".

1890 - Умро је холандски сликар Винсент ван Гог, један од најоригиналнијих и

најтемпераментнијих у историји сликарства. Сликао је жарким бојама, а његова експресивна дела продорне снаге непревазиђена су у изражавању психичких стања и расположења. Непризнат за живота, праћен многим недаћама које су га бацале у дубоку депресију и нервно растројство покушао је самоубиство и умро два дана потом. Његова дела, око 850 слика и више од 900 цртежа, махом пејзажа, портрета и мртвих природа, пресудно су утицала на развој модерне уметности и донела му посмртну славу.

1900 - Италијанског краља Умберта I у Монци је убио анархиста Гаetano Бреши.

1905 - Рођен је шведски дипломата Хјалмар Агне Даг Хамаршелд, добитник Нобелове награде за мир, доктор филозофије и академик, генерални секретар УН од 1953. до смрти 1961. Заузимао је високе функције у више шведских министарстава од 1936. до 1953. и био министар без портфеља. При покушају да допринесе решењу кризе у негдашњем Белгијском Конгу погинуо је у авионској несрећи у околностима које никад нису разјашњене. Нобелова награда додељена му је постхумно.

1925 - Рођен је Микис Теодоракис, грчки композитор. Глобалну славу стекао је музиком за филмове "Грк Зорба" (1964), "Серпико" (1973). Компоновао је бројне симфоније, опере, балете, кантате, ораторијуме, али и популарну, народну музику, укупно више од хиљаду дела. Био је активан у покрету отпора током Другог светског рата, због чега је страдао. Током војне управе у Грчкој (1967 - 1974) као њен истакнути противник Теодоракис је затворен, потом са породицом прогнан у пелопонеско село Татоун, а извођење његових дела је забрањено. Оштро је осуђивао НАТО агресију на Србију (СРЈ) 1999. године. 1937 - Јапанске трупе окупирале су кинески град Тјенцин.

1948 - На стадиону "Вембли" у Лондону отворене су прве Олимпијске игре после Другог светског рата.

1967 - У Вијетнамском рату у пожару је оштећен амерички носач авиона "Форестал" при чему је погинуло 130 лица.

1968 - У енциклици "Humanae vitae" (О људском животу) папа Павле VI забранио је римокатолицима све облике вештачке контроле рађања.

1981 - У катедрали Светог Павла у Лондону венчани су наследник британског престола принц од Велса Чарлс и Дајана Спенсер.

1983 - Умро је шпански филмски режисер Луис Буњуел. Од 1936. до 1939. снимао је током Шпанског грађанског рата пропагандне прилоге за републиканце. Од 1947. радио је углавном у Мексику, пошто је као комуниста био непомирљиви противник франковог режима па је живео у емиграцији. Снимио је 32 филма, а "Андалузијски пас" из 1928. и "Златно доба" из 1930. образац су надреалистичког филма. Написао је аутобиографију "Мој последњи уздах". Остали филмови: "Земља без хлеба", "Лос олвидадос", "Успон у небо", "Злочиначки живот Арчибалда Круса", "Робинсон Крусо", "То се зове зора", "Назарен", "Виридијана", "Тај мрачни предмет жеља", "Анђеосмрти", "Звездани пут", "Тристана", "Лепотица дана", "Дискретни шарм буржоазије".

1983 - Умро је енглески позоришни и филмски глумац Џејмс Дејвид Грејем Нивен, добитник Оскара 1958. за филм "Одвојени столови". Елегантном појавом али и глумом оличавао је британски тип џентлмена. По узору на оца завршио је војну школу, али је доцније напустио војну каријеру и посветио се глуми. У Холивуду је доспео тридесетих година 20. в. али је по избијању Другог светског рата напустио САД и прикључио се британској војсци и током рата био је командос. Остали филмови: "Пут око света за 80 дана", "Добар дан тугу", "Топови с Наварона", "Казино Ројал", "Папирнати тигар".

1994 - Бивши италијански председник владе Бетино Кракси осуђен је на осам и по година затвора под оптужбом за превару.

2003 - Доњи дом белгијске скупштине овластио је белгијске судове да суде свим оптуженима за ратне злочине, без обзира где су почињени и без обзира на националност, укључујући грађане САД, што је изазвало жестоку реакцију званичног Вашингтона.

2008 - Умро је Мате Парлов, најбољи боксер бивше Југославије. У боксерски клуб "Пула" је ступио са 16 година, и након свега 3 године освојио је титулу првака Југославије у полутешкој категорији. Први већи међународни успех остварио је 1969. када је у Букурешту постао вицешампион Европе. Две године доцније у Мадриду је освојио златну медаљу, а 1973. у Београду одбранио је титулу првака Европе у полутешкој категорији.

На Олимпијским играма у Минхену 1972. Парлов је освојио злато, а у Хавани 1974. постао је аматерски првак света у полутешкој категорији. Године 1976. у Београду је, савладавши Италијана Доменика Адинолфија, постао професионални првак Европе у полутешкој категорији, а 2 године потом, победом над Аргентинцем Мигелом Анхелом Куељом и светски шампион. Осам пута је био првак Југославије.

2011 - Преминуо је Мухарем Первић, српски есејиста, књижевни и позоришни критичар. Дипломирао је на Катедри за општу књижевност Филолошког факултета у Београду. Током студија био је главни уредник листа "Студент". Од 1958. уредник је часописа "Дело" а затим главни уредник културно-уметничког програма Телевизије Београд. За књигу "Традиција и критика" (1977) добио је награду, "Ђорђе Јовановић", а за наслов "Воља за променом" (1995) Стеријину награду. Добитник је и Танјугове награде "Златно перо" (2007), као и Повеље за животно дело Удружења књижевника Србије (2005). Био је приређивач сабраних дела Иве Андрића, по Андрићевом избору.

2017 - Тим међународних научника објавио је да је забележио најснажнију експлозију у историји истраживања универзума. Експлозију је проузроковала смрт масивне звезде и била је такве јачине да ју је са Земље било могуће уочити, поред удаљености 10 милијарди светлосних година.

2018 - Умро је Оливер Драгојевић, музичар, једна од највећих звезда негдашње Југославије.

2019 - У Етиопији је оборен рекорд у пошумљавању. За само један дан засађено је, наводно, чак 350 милиона стабала. Велика национална акција део је дугорочног плана пошумљавања којим се предвиђа садња четири милијарде стабала. Асоцијација "Фарм Африка" посвећена је озелењавању источне Африке и ова акција представљена је као почетак велике акције пошумљавања.

(РТВ)